

El mató

Al costat de *mató*, que deu ésser, segurament, la denominació més divulgada de l'aliment obtingut de la coagulació de la part caseosa de la llet —recordem, per exemple, el mató de Montserrat, l'inventari nutrici de la cançó «El noi de la mare»...—, són també força conegudes les denominacions *brossat* i *recuit*. Segons el Diccionari Alcocer-Moll, *brossat* és el nom usat a les comarques occidentals de Catalunya, a Mallorca i a Menorca, i *recuit* la forma pròpia del Gironès, l'Empordà i la plana de Vic. I *mató*, és clar, és la denominació predominant a Barcelona. Avui, però, malgrat que els barcelonins tenim, com és sabut, una marcada tendència a considerar inexistents les formes de llenguatge que no pertanyen al nostre dialecte, no es pot negar que *brossat* i *recuit* són denominacions bastant divulgades entre nosaltres. Frases com *Del mató també se'n diu recuit* i... *l d'això... brossat, això mateix!* ens són molt familiars.

Bé semblava, doncs, que en el cas concret d'aquest aliment, tothom el podia designar o s'hi podia referir sense haver de recórrer a cap forma estranya a la nostra llengua. Però ja se sap que no es pot estar mai tranquil. D'un quant temps ençà, hem començat a veure a les cartes d'alguns restaurants la inclusió d'un plat de postres anomenat «cuajada», que no

és altra cosa que mató, brossat o recuit. I, com a conseqüència, la denominació exòtica ja comença a desplaçar les nostres denominacions tradicionals. S'hi afegeix, cosa encara més greu, el fet que aquest aliment és ara objecte d'una comercialització industrial, degudament envasat, amb aquesta denominació exòtica. Passarà, fatalment, el que va passar amb d'altres productes, com el lleixiu o el codonyat, la industrialització dels quals va originar la introducció de denominacions estranyes i va fer que les tradicionals es reservessin per a designar els productes casolans. Ja hem trobat —com sol passar— qui ens ha objectat que la «cuajada» no és ben bé igual que el mató. Volen dir, és clar, que el mató que fan on en diuen «cuajada» no és exactament igual que el que es fa on en diuen *mató*. Segurament que el que es fa on en diuen *brossat* no és ben bé igual que el que es fa on en diuen *recuit*, però l'ús d'aquests noms no depèn pas de la diferència del producte. En català també s'ha usat la forma *quallada*, però no és sinó una designació més del *mató*, *recuit* o *brossat*.

Albert Jané